

‘Hulp aan hen die deze behoeven’

Sinds begin december ligt er een goedgekeurd verbeterprogramma voor de aanpak van kinderporno. Politieke en maatschappelijke verontwaardiging over het fenomeen kinderporno, berichten in de media over kinderpornozaken die op de plank bleven liggen en de beperkte specialistische capaciteit om het probleem te bestrijden, maakten het klimaat rijp voor een landelijk verbeterprogramma.

Tekst: Rosmarijn Zuring

Foto's: Creative Collection
en ANP

De afgelopen jaren is al een aantal initiatieven uitgevoerd om kinderporno te bestrijden. Zo breidde het OM de Aanwijzing zeden uit met een separate aanwijzing kinderporno en stelde in 2008 een landelijk coördinerend officier Kinderporno aan. Het KLPD zette het team Kinderporno op. Tussen politie en bedrijfsleven ontstond een publiek-private samenwerking bij de ontwikkeling van technologische hulpmiddelen. In Noordoost-Nederland hebben negen regio's en de KMar hun krachten gebundeld. Het private Meldpunt Kinderporno op internet, dat al sinds jaren nauw samenwerkt met het KLPD, wordt gedurende enkele jaren gesubsidieerd door het ministerie van Justitie en de Europese Commissie. Maar van een samenhangende, uniforme en effectieve aanpak is nog geen sprake. Het verbeterprogramma Kinderporno geeft hiertoe een aanzet.

Voorafgaand aan de lange lijst aanbevelingen in het programma, wordt de term kinderporno aan de kaak gesteld. 'Kinderporno' doet denken aan vieze plaatjes kijken, terwijl het gaat om ernstig fysiek en geestelijk geweld tegen kinderen. Beter is te spreken van 'op beeld vastgelegd seksueel misbruik van kinderen'. Daarom ook moet de focus bij de opsporing en vervolging verlegd worden van downloaders naar slachtoffers, misbruikers en producenten, zo luidt de eerste aanbeveling in het verbeterplan. Programmamanager Peter Reijnders: "Veel onderzoeken blijven door capaciteitsgebrek beperkt tot het selecteren van aangetroffen plaatjes om de downloader voor de rechter te kunnen brengen. Dat gaat ten koste van de aandacht voor misbruikers, producenten, verspreiders en vooral slachtoffers. Naarmate de politie intensiever en beter onderzoek doet, worden meer slachtoffers getraceerd en ontzet. Dáár moet de focus liggen. Hoe je dat moet organiseren, is onderdeel van dit verbeterprogramma en zal door de Raad van Hoofddcommissarissen worden beoordeeld. Misschien moet je slimmer samenwerken, of moet je andere researchcapaciteit inschakelen voor de activiteiten die niet zijn voorbehouden aan gecertificeerde rechercheurs. Ook moeten we afspraken maken met het OM, om een balans te vinden in doorrecherchen en zaken afhandelen. Er zijn zedenrechercheurs die vinden dat je altijd moet doorrecherchen, maar die afweging moet het OM samen met de politie maken."

Plankzaken

Een tweede pijler onder het plan is het wegwerken van de werkvoorraad. Op 1 oktober 2008 omvatte die vijfhonderd zaken. Daarnaast liggen bij het KLPD vierhonderd zaken uit het buitenland voor Nederland klaar. Inmiddels staat vast dat twee bovenregionale recherches (BR) tijdelijk ondersteuning gaan bieden bij het wegwerken van een aantal van deze zaken. Reijnders: "Een voordeel van de ondersteuning door de BR's is dat je meer landelijk zicht krijgt op eventuele criminele netwerken en internationale samenwerking. En dat je bijzondere opsporingsbevoegdheden kunt inzetten, waarvoor nu de capaciteit eenvoudigweg niet beschikbaar is. Maar de BR's

■ 'Dit programma ga ik uitvoeren'

"Belangrijk aan dit verbeterprogramma is dat de urgentie van het onderwerp tot iedereen doordringt. De kinderpornorechercheurs werken zeer gemotiveerd maar geïsoleerd aan een groot probleem, namelijk het misbruik van kinderen. Die urgentie moeten we delen. En de focus moet verschuiven naar het stoppen van het misbruik. Je moet je realiseren dat elk plaatje een afbeelding van een plaats delict is. En dertig procent van de downloaders gaat over tot daadwerkelijk misbruik.

Dit programma ga ik uitvoeren. Dat betekent dat we netwerken van kinderpornobestrijders gaan vormen, die het probleem op één manier landelijk aanpakken. Allereerst moet duidelijk worden wat er aan zaken op de plank ligt. Dat is moeilijk in aantallen te vatten, het is al snel appels met peren vergelijken. Zo is er nu een zaak met tweehonderd verdachten en achthonderd creditcards. Of zijn dat tweehonderd zaken? De zaken zijn bijna per definitie bovenregionaal, maar wel zeer specialistisch. Ik wil daarom een coproductie van regionale zedenrechercheurs en gecertificeerde rechercheurs bij de BR's, die samen optrekken. De organisatorische invulling is nog niet uitgekristalliseerd, maar in elk geval moeten er BR-rechercheurs worden opgeleid. In een aantal regio's is de eerste impuls gegeven om zaken te gaan wegwerken. Dat gaan we op meer plekken in Nederland doen, wat mij betreft."

Erik Akerboom, Portefeuillehouder zeden in de Raad van Hoofddcommissarissen en korpschef van Brabant-Noord

■ 'Consequenties voor de strafmaat'

"De komende tijd is het ook van belang criteria te verzamelen op basis waarvan de afweging gemaakt kan worden om door te recherchen of niet. Zedenantecedenten, de aard van de plaatjes en dergelijke kunnen reden zijn voor nader onderzoek. Ook ben ik zeer benieuwd naar de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek naar bijvoorbeeld de relatie tussen downloaden en misbruik. Een duidelijke relatie daartussen kan namelijk consequenties hebben voor de strafmaat en wellicht zelfs mogelijkheden in de behandelsfeer opleveren. Extra capaciteit voor het wegwerken van de plankvoorraad is bij het Openbaar Ministerie niet nodig. Alle officieren kunnen deze zaken oppakken, gewapend met de speciale documentatie die we hebben samengesteld. Met betrekking tot de relatieve competentie van de rechtbank bij dit soort bovenregionale onderzoeken, moeten we eerst meer ervaring opdoen. Voor één parket dat alle kinderpornozaken doet, is namelijk een wetswijziging nodig, maar misschien zijn er andere oplossingen."

Kitty Nooy, Fungerend hoofdofficier van justitie, Arrondissementsparket Den Haag

>>

■ Kinderporno

>>

■ ‘Het gaat niet om boeven vangen’

“Iedereen staart zich blind op internet, maar kinderporno is een product van seksueel misbruik van kinderen waar ook ter wereld. We hebben een zaak gedraaid waarin we 49 slachtoffers hebben getraceerd. De wereld van kinderporno is een bizarre wereld en het misbruik wordt steeds gewelddadiger. Daarom zij we dolgelukkig met het verbeterplan. Wel missen we in de euforie een beetje de aansluiting met de praktijk. Zo levert de samenwerking met de bovenregionale recherche nog wel wat uitdagingen op die nader uitgezocht moeten worden: zedenzaken en in het bijzonder kinderporno zaken zijn vooral gericht op het traceren van nog onbekende slachtoffertjes. Wie heeft er binnen het op te richten onderzoeksteam welke expertise en waaraan is behoefte? Is onze ‘bijzondere’ aanpak van zaken bijvoorbeeld bij de doorzoeking en de inbeslagneming nog wel toepasbaar? Door kinderporno-expertise aan de BR te leveren, komen de lopende zaken in de ‘eigen’ regio nog verder onder druk te staan en hoe lossen we dit op? Een andere *bottleneck* is de capaciteit van digitale expertise binnen de regio’s. We hebben eigenlijk meer digitale experts nodig, speciaal voor dit onderwerp. De monitor om te inventariseren wat er aan zaken ligt, is een goede zaak. Die zal inzichtelijk maken waar precies de pijn zit.”
Gerrit Vleerbos en Jan Bisschop, kinderpornorechercheurs uit Twente en Noord- en Oost-Gelderland

hebben geen gecertificeerde zedenrechercheurs, om bijvoorbeeld materiaal te beoordelen. Daarom hebben kinderpornorechercheurs nog wat moeite met de assistentie van de BR’s. Zij vrezen dat de kwaliteit in het geding komt. Zij vragen zich bijvoorbeeld af of een BR een zoeking naar kinderporno goed kan uitvoeren. Op dit moment moet nog worden ingevuld welke activiteiten de BR kan overnemen en wat is voorbehouden aan de specialisten.” Naast de tijdelijke ondersteuning, staat in het verbeterplan dat ook structurele uitbreiding van het aantal kinderpornospecialisten noodzakelijk is, evenals de (door)ontwikkeling van technologische hulpmiddelen.

De derde pijler is verbetering van de activiteiten, dwars door de hele keten, zowel op strategisch als op uitvoerend niveau. Reijnders pleit ervoor ook het wetenschappelijk onderzoek in de aanpak te betrekken. Op dit moment is al verkennend onderzoek gestart naar het verband tussen kinderporno downloaden en kinderen misbruiken. Ook Interpol, Europol en voorbeeldlanden als Engeland en Canada zijn belangrijke partners.

Instemming

De Raad van Hoofddcommissarissen heeft haar instemming gegeven aan het verbeterplan. Reijnders: “Samen met de landelijk officier en de andere partners moeten we het nu handen en voeten gaan geven. Ik zie bij alle partijen een positieve grondhouding.”

De focus bij de opsporing en vervolging wordt verlegd van downloaders naar slachtoffers.

De eerstvolgende stap is nu een referentiekader Kinderporno en een monitor ontwikkelen om onder andere een adequaat beeld te krijgen van de aard en omvang van de kinderporno-problematiek. Reijnders: "Het soort zaken loopt sterk uiteen. In de ene regio heet een zaak 'in behandeling' te zijn als het dossier een keer geopend is geweest, elders heet het dan nog een plankzaak. Er zijn zaken met één verdachte en zaken met een groot aantal verdachten. Dat ligt nu allemaal nog op één hoop. Op basis van de resultaten van de monitor, die we medio 2009 hopen te hebben, kunnen beter gefundeerde beslissingen worden genomen over onder andere mogelijke uitbreiding en/of clustering van de capaciteit." Andere belangrijke onderwerpen zijn standaardisatie van procedures en de definitie van kinderporno, maar ook een landelijk weegmodel. Reijnders licht toe: "In de ene regio gaan kinderporno-zaken mee in de normale weging van prioritering, in andere regio worden ze rechtstreeks bij de kinderpornorechters aangeleverd. Dat wordt landelijk gestandaardiseerd en middels een referentiekader worden geborgd. Deze zaken horen mee te gaan in het reguliere weegproces. Het onderwerp verdient dat." ■

rosmanijn.zuring@politieacademie.nl

Voor meer informatie:

PKN > Criminaliteit > Zedenzaken
> Kinderpornografie

■ 'Ik mis nog een aantal partners'

"Het is een ambitieus plan. Maar de gedrevenheid straalt eraf en de wil is er. Toch lijkt het succes op dit moment nog te afhankelijk van enkele mensen die hun nek uitsteken. Ook mis ik de jeugdzorg, de jeugdhulpverlening en het AMK als partner. Net als bij de loverboy-aanpak is ook hier ketensamenwerking nodig. Behalve zedenrechercheurs moeten ook hulpverleners zedenslachtoffers altijd vragen of er foto's of filmpjes zijn gemaakt van het misbruik.

Ik denk dat bij de politie vaak teleurstelling bestaat over de lage straffen. Rechters zouden meer beelden moeten zien om te beseffen wat kinderporno eigenlijk is en navenant te kunnen straffen. De kans op een veroordeling is op dit moment klein en als het al tot een veroordeling komt, is de straf vaak laag. In Engeland kent men een structurele publiek-private en multidisciplinaire samenwerking op het gebied van *online protection of children*, dat hebben we hier nog niet. Wel op het gebied van technologische vernieuwing, maar de landelijke beschikbaarheid daarvan moet dan wel geborgd worden.

Een korpsmonitor is een goed idee. Daarnaast zou het Bureau Nationaal Rapporteur Mensenhandel in die monitoring een belangrijke rol kunnen spelen, zonder dat dit veel hoeft te kosten."

Theo Noten, Meldpunt Kinderporno en ECPAT

Ingezonden

Ingezonden brieven kunnen worden gestuurd naar: redactie.blauw@politieacademie.nl Blauw behoudt zich het recht voor brieven in te korten.

Rechters

Soms wil je wel eens weten wat er met je werk gebeurt, ook kijk ik wel eens op rechtspraak.nl en lees ik de krant. Daar lees ik wel eens leuke dingen.

Wat voorbeelden. Een jongen loopt over een auto heen, de eigenaar ziet dat en krijgt hem te pakken. Er ontstaat een worsteling, waar de jongen een bloedneus aan overhoudt. 'Eigen schuld dikke bult', zou je zeggen, maar nee. Justitie vervolgt de eigenaar van de auto en de jongen is genoeg gestraft. Er was achteraf namelijk geen schade aan de auto, maar ja, dat wist de eigenaar natuurlijk niet toen hij de jongen eroverheen zag lopen.

Nu helpt een burger de politie en krijgt hij als dank justitie over zich heen! Onlangs in Huizen, Noord-Holland: vrijspraak na het roepen van 'Kutwijf' tegen een agente. Het ging om de context waarin het werd gezegd, ditmaal dus geen belediging. Wel had de rechter in zijn motivering gezegd dat het nu niet de bedoeling was dat het hele Gooi tegen alle agentes nu maar kutwijf ging zeggen. Net een uitspraak gedaan en direct maar verontschuldigen voor de mogelijke gevolgen: echt een rechter die voor zijn vonnis staat!

Het meest onbegrijpelijk vind ik toch nog wel de uitspraak van een rechter in de bouwfraudezaak tegen een ondernemer die een ambtenaar onder andere golfreisjes cadeau had gedaan. De rechter vond het niet aannemelijk dat dit was gedaan met het oogmerk makkelijker vergunningen los te krijgen. Het enige dat ik ooit aangeboden krijg,

>>